

MỘT.

Mùng I Tết Tân Sửu, giữa những thư chúc Tết, có ba emails của ba người học trò:

+ Tường Vy.

Chị ơi,

Chúc mừng năm mới! Em chúc chị một năm đầy yêu thương và an lành nhé.

Em cảm ơn chị đã hy sinh những sáng thứ Bảy để cho em được đắm mình trong âm nhạc, trong văn chương, được học hỏi, được chia sẻ đời sống với chị, với Vani, với Chris. (Em, Tường Vy).

+ Chris:

Hi Co, Chi Vani & chi Tuong Vy

Nam moi chuc Co, hai chi cung tat ca gia dinh co mot nam an Khang thinh vuong, suc khoe doi dao, tan tai, tan phuoc, tien vo nhu nuoc, tien ra nho vot.

Happy New Year (Chris.)

+ (TTBG hồi âm Chris):

Đầu năm mà chúc cô và hai chị "tán tài, tán phước..." thì nguy quá!

Cô thì không lo (vì cô không có tiền) chỉ lo cho hai chị, mong hai chị nghe lời Chris "tiền vô như nước, tiền ra nhỏ giọt" vì các chị còn phải nuôi chồng nuôi con. (Nhưng mà "nhỏ giọt" chứ không phải "nhỏ vọt" đâu, Chris ơi).

+ Vani:

Hello Cô,

Cô ơi, năm mới em chúc Cô luôn bình an trong cuộc sống và được nhiều sức khỏe để tiếp tục dạy tụi em, tụi em còn phải học hỏi ở Cô nhiều lắm, nhất là Chris viết sai chính tả tùm lum tà la (vậy mà đòi làm Team Leader của em và Tường Vy nữa chứ!)

Happy New Year to Chris and Tường Vy luôn. Hẹn tuần tới gặp Cô, Chris và Tường Vy nhen.

Cám ơn Chris chúc “tấn tài tấn phát” nghĩa là được nhiều nhiều tiền như đại gia Chris để nuôi chồng nuôi con, Ok.

Đọc ba emails ngày đầu năm mà cứ thấy như ba người học trò công thành danh toại, hôn nhân êm ấm (đứng cao hơn cô giáo một cái đầu) đang đùa giỡn trước mắt y hết “ba đứa con nít nhất quý nhì ma”, trầm trầm vui nhộn, mỗi người một tính trong các lớp hòa âm sáng thứ Bảy. (Tôi thấy trên môi mình, một nụ cười đang nở.)

HAI.

Mùng Hai Tết.

(Nhận email Diễm Châu, Nha Trang).

Chị thương,

Chị là người quá giàu cảm xúc, em là đứa chỉ biết chuyện bếp núc xưa nay, nên có thể em chỉ hiểu được chị ngang tầm mức của em. Bởi vậy, càng biết thêm về chị, em càng thấy lạ. Chị đúng là phụ nữ nhưng lại mang khí chất đàn ông! Khí chất thì đàn ông nhưng trái tim rất phụ nữ. Đọc văn chị, em thấy đầy yêu thương, đầy đau khổ, nhưng không thấy sự hận thù.

Theo em, chị không bao giờ đơn độc. Trong những câu chuyện thường ngày giữa vợ chồng em, lúc nào cũng có bóng dáng chị. Những lần bạn bè gặp nhau, ngồi uống với nhau ly rượu là lập tức nhớ chị Thu Vân, thân yêu lắm, chị không biết đó thôi.

BA.

Mùng Ba Tết.

(Theo bài Nhớ... đã gửi chung hôm mùng Hai Tết, Túc Tâm –Nha Trang nhận định:

“Bài viết buồn quá!!!”

BỐN.

Mùng 5 Tết (nhận thư Nguyễn Văn Hùng Hà Nội)

Cô ơi!

Hôm mùng Một Tết, con có nhắn tin trong điện thoại chúc mừng Cô. Vì con về quê ngoại nên không có máy tính. Hôm nay, trở lại Hà Nội mới viết xuống được vài dòng cho Cô.

Sự giàu có của Cô thật dồi dào. Cô giàu tới mức, bấy lâu ở Hà Nội, vẫn có một độc giả mù luôn nhâm nhi và thưởng thức ké sự giàu sang trên từng con chữ của Cô. Cảm ơn Cô, một "Đại gia" (gọi theo ngôn ngữ giới trẻ hiện giờ), không phải đại gia về tiền bạc, quyền lực mà là đại gia về chữ nghĩa.

Con chúc Cô tuổi mới luôn tìm ra một lối đi, cho dù là lối hẹp.

NĂM.

Có lần tôi nói với đứa em họ ở chung nhà:

“Ai cũng có điều hữu dụng, miễn là biết đặt đúng chỗ cái hữu dụng của họ.”

(Nói thêm):

“Ngay mấy con gà cũng đều hữu dụng. Chúng ăn giùm những hạt cơm thừa cho mình khỏi tiếc. Cực khổ hằng ngày với chúng cũng đáng.”

Đứa em hỏi:

“Còn cô Phú?”

Tôi ngớ người, nhớ lại trận cãi vã giữa đứa em và cô Phú gần đây (sáng hôm sau tôi nghe kể lại) nên nhận ra liên chiều sâu ngúc ngắt của câu hỏi,.

(Cô Phú người Bắc, độc thân, ở trong nhà tôi đã 4 năm, tính tình khó chịu, hoang phí diện đóm, mê tín đồng bóng, khùng khùng mác mác, nửa đêm cứ hay chửi sảng theo chuyện “bị con ngài nó hành.” Bốn năm, ai trong nhà cũng bị phiền, chỉ có tôi tội nghiệp cho cái cảnh sáng sớm trời lạnh căm căm, cô đón xe buýt đi làm, tối mịt về lủi thủi nấu ăn... Do đó mà chịu đựng được cô cho tới hôm nay.)

Thật nhanh tôi đáp lời đứa em:

“Chỗ hữu dụng của cô Phú là làm cho mình thấy mình may mắn không bị khùng như cô ta.”

(Trong óc hiện ra những câu thơ tự chế của cậu học trò “ưa nói chữ” luôn làm tôi phì cười khi nghe đến:

“Nhìn lên ta chẳng bằng ai

Nhìn ngang nhìn ngửa chẳng ai bằng mình!”

Hay là:

“Còn trời còn đất còn non nước

Chẳng lẽ ta đâu mãi thế này?”)

Ai cũng có chỗ hữu dụng. Tôi tin thế thật. Tôi chỉ sợ nhất là điều “giẫm chân kẻ khác”, sở trường riêng đã không tác dụng mà còn gây thêm biết bao xào xáo đổ kỵ chung quanh.

“Biết thì thừa thì thốt

Không biết thì dựa cột mà nghe!”

Thái độ “dựa cột” nhiều khi rất đáng ngưỡng mộ, vì nể.

SÁU.

Ngõ Hẹp! Từ ngữ này có lẽ rút ra từ một câu chuyện nào trong Kinh Thánh, (rồi phải nhờ Nguyễn Văn Hùng Hà Nội giảng cho nghe mới được.) Riêng tôi, khi mới lớn đọc Khung Cửa Hẹp, Bùi Giáng dịch từ tác phẩm *La Porte Étroite* của André Gide, tôi chưa hiểu mấy. Tác phẩm không gây ấn tượng mạnh cho tôi (qua giọng văn đùa cợt của Bùi Giáng) nên về sau cũng không tìm đọc lại, chỉ nhớ mang máng chữ Hẹp nói lên cái gì đau khổ của con người.

Ai trong đời cũng có những Ngõ Hẹp riêng.

Trong các lớp dạy Hòa âm sáng thứ Bảy, tôi luôn luôn vẽ hình cho học trò thấy loại nhạc cổ điển CAO QUÝ Tây Phương là một đại lộ rộng thênh thang; tất cả mọi thứ ngõ hẹp (jazz, pop, soul, moderne. v.v.) đều xuất thân đại lộ ấy. (Tôi nói):

“Một khi từ đại lộ đi vào ngõ hẹp, quen nhìn cái rộng cái đẹp của đại lộ, con người dễ dàng chấp nhận cái nghèo, cái nhỏ của ngõ hẹp; bằng ngược lại từ ngõ hẹp đi ra, con người đã quen sống trong cái nhỏ bé, chật chội nên khó mà giữ cho ĐỪNG loá mắt lạc bước trước những HUY HOÀNG của đại lộ thênh thang”.

(Hai chữ “cao quý” và “huy hoàng” ở đoạn trên ám chỉ hai khía cạnh “Tinh Thần” và “Vật Chất” của con người).

Cuộc đời, luôn cả trong Văn Chương, Nghệ Thuật, bao giờ cũng có HAI MẶT để phải chọn.

Dù vậy, với con người, “căn bản nội tâm” biểu tượng bằng LÒNG TỐT tự nhiên Trời ban, có hay không, mới là điều cần thiết. Một người có lòng tốt thì không cứ xuất thân ngoài đại lộ hay trong ngõ hẹp, dầu năm lần bảy lượt sa chân hố thẳm cũng cứ ngóc đầu lên được.

Trong *Les Misérables*, nhân tố ngự trị trái tim Jean Valjean chính là “tình thương và sự hy sinh”. Ông phạm tội không phải VÌ ông MUỐN phạm tội (để thỏa mãn cái Xấu chính mình), mà là VÌ sự an nguy trước cái sống của kẻ khác. (Chữ VÌ này, tôi nhiều lần đưa ra trong các bài viết). Mười chín năm lưu đày và còn vô số lối hẹp Jean Valjean phải bước trong suốt cuộc sinh tồn cũng chính nảy sinh ở chữ “VÌ KẸ KHÁC” mà ra.

Giống như trong âm nhạc, các điệu jazz, pop, soul, moderne.v.v. không phải là không có cái hay dưới bàn tay tài hoa và đầu óc sáng tạo phong phú của nhạc sĩ.

Ngõ hẹp cuộc đời, ít hay nhiều ai cũng có lần đối diện. Điều quan trọng là CỐ GẮNG tìm ra trong ngõ hẹp một cái Đẹp nào đó:

-Một mái tôle dột nát

“rỉ rả tiếng mưa rơi tí tách từng giọt”,

-Một vách tường xiêu đầy khe hở

“có ánh trăng chênh chếch lọt qua”,

-Một rãnh nước bùn

“vang tiếng ếch ương gọi nhau tình tự”,

-Một bãi đất sình

“dậy lên mùi sồng của côn trùng đêm khuya”...

Tất cả đều là cái đẹp NẾU biết nhìn ra *“đó là cái đẹp”*. Cái đẹp của sự bằng lòng, sự không tham lam, sự bình tâm chấp nhận ngõ hẹp, luôn cả sự chịu-đựng-không-hy-vọng-thay-đổi TRONG cuộc sống ngõ hẹp!

BẢY.

Nhớ lại lời Túy Tâm chiều mông Một gặp nhau qua Facebook, nhắc về anh Phùng Kim Ngọc, khi nghe Tâm nhận định: *“Anh ấy luôn luôn chiều chị!”*, tôi hơi bất ngờ, không nghĩ ra điều ấy.

Thoáng cái thật nhanh, tối hôm qua nhận email Phan Diên, “xin” hôm nay trò chuyện điện thoại, tôi mới ngẫm lại và hiểu mơ màng chữ “chiều” là thế nào?

Hình như tôi có cái số “được chiều”? Không cứ anh Ngọc và các người xưa, mà còn nhiều người thân, người bạn đều đem cho tôi cái “chiều” ấy. Chẳng ai nỡ làm tôi buồn (bởi, bao giờ cũng thấy tôi buồn!) Con trai con gái, học trò, người dung chung nhà đều “muốn” làm cho tôi cái gì tôi đã mở miệng xin. Ngay đứa con dâu nhiều lần đưa nhận xét:

“Con Husky và con Sea-Sea chỉ chiều Mẹ, Mẹ bảo thế nào tụi nó nghe thế ấy. Còn con, mới nói cái gì là tụi nó đã gấu gấu chửi lại, chờ dịp có mặt Mẹ là ầm ù mét hết!”.

(Tôi thấy buồn cười vì cái vẻ con nít của đứa con dâu, nhưng đúng thế thật!)

Nhớ ngày nhỏ, có lần cùng Mẹ và bà chị cả (cùng Cha) đến nhà một ông thầy chuyên bói chữ ký (mẹ tôi rất “mặn” các vụ dị đoan như thế). Ông đưa ra hai tờ giấy trắng, bảo tôi và chị Bích ký tên. Xong, ông nói với Mẹ:

“Bà có hai đứa con gái rất khác biệt. Cô lớn tánh tình ưa ‘nạo’ đàn ông. Đàn ông cũng để cho nạo, nhưng đến một hồi cô bị nạo lại hết! Còn cô nhỏ (chỉ tôi) không bao giờ muốn nạo ai; rốt cuộc ai cũng muốn chiều mà trao hết cho cô.”

Phan Diên sắp gọi nên bài viết không đầu không đuôi đành tạm ngưng vậy. Xin lỗi độc giả!
[]

Trần Thị Bông Giấy
(Bài kết thúc tại San Jose, thứ Ba Feb. 16, 2021, mùng Năm Tết 7:10 PM)
[]

,